

УДК 581.522.4

О.О. Єфремова, З.М. Лискович, О.Й. Демкович, Г.М. Павлюк, І.Г. Мелешко

Український державний лісотехнічний університет

РЕЗУЛЬТАТИ ІНТРОДУКЦІЇ ОКРЕМИХ ВИДІВ
ТРАВ'ЯНИСТОЇ ФЛОРИ КАРПАТ У ЛЬВОВІ

Викладено результати інтродукції окремих видів флори Карпат в Ботанічному саду Українського державного лісотехнічного університету. Розроблені рекомендації щодо використання окремих видів для озеленення.

Yefremova O.O., Lyskovych Z.M., Demkovych O.Y., Pavluk H.M., Meleshko I.H.

This results of introduction of rare specials

Results of the introduction of Carpathians' flora in Lviv conditions are presented. The recommendations concerning use of separate species in ornamental gardening are developed.

Для Карпатського регіону характерна висока флористична насиченість. Окремі види стали вже рідкісними, що пов'язано як з природними причинами, так і впливом антропогенної трансформації ландшафту. Стосовно рідкісних та малочисельних популяцій рослин можливе їх збереження в умовах культури та наступна реінтродукція [2, 4, 5].

З 1992 року, з моменту заснування Ботанічного саду Українського державного лісотехнічного університету, ведеться робота в напрямку інтродукції видів трав'янистих рослин Карпат, зокрема рідкісних і зникаючих (таблиця). Експозиція побудована за дрібноділянковою схемою. Більшість зразків представлено монокультурою, а також багатовидовими групами. Інтродукцію здійснювали трьома способами: перенесенням живих рослин з природних популяцій на постійне місце; насіннєвим розмноженням; вегетативним розмноженням.

Успішність інтродукції залежить від багатьох факторів: строків посадки (висівання), погодних умов, якості посадкового матеріалу та його біоекологічних особливостей, агротехнічних заходів догляду за рослинами. Найбільш високі показники приживання спостереженнями відмічено у рослин з родин *Alliaceae*, *Liliaceae*, *Iridaceae*, *Crassulaceae* — 100 %, *Lamiaceae* — 95 %, *Asteraceae*, *Rosaceae*, *Scrophulariaceae* — 80 %. Значно нижчі — у *Ranunculaceae* (40–60 %), і зовсім низькі — у представників родини *Gentianaceae* — 20–30 % при пересадці особин в імагупному віковому стані.

Інтродукція живими рослинами, ефективний, і в ряді випадків, єдиний спосіб поновлення колекцій. Проте, для багатьох видів рослин з родин *Gentianaceae*, *Lamiaceae*, *Ranunculaceae* інтродукція доцільна шляхом насіннєвого розмноження. Поєднуючи вказані шляхи інтродукційної роботи, нами створено колекцію карпатських рослин, яка нараховує 103 види з 32 родин, в тому числі з 28 рідкісних та зникаючих видів. Ряд із них поєднують в собі чудові декоративні якості та цілющі властивості. Нижче подано опис деяких видів рослин, перспективних для впровадження в народне господарство.

1. Айстра альпійська — *Aster alpinus* L. Родина складноцвіті (Asteraceae). Поширена на сухих вапнякових скелях Карпат, на Кавказі, Південному Уралі, в Західному Сибіру, Середній та Південній Європі.

Рослини завезено у 1993 році з вапнякових скель гори Драгобрат Рахівського району Закарпатської області, та насінням у 1994 році. До генеративно сформованих особин рослини приходять на другий вегетаційний період. На третій рік для швидкого одержання посадкового матеріалу можна було здійснювати вегетативний поділ кореневищ. Приживання тоді становило 80 %.

Табл. Список видів колекції карпатської флори Ботанічного саду
Українського державного лісотехнічного університету

Назва виду	K ¹	P ²	O ³
1. <i>Achyrophorus uniflorus</i> (Vill.) Bluff et Fingerh. (Ахірофорус одноквітковий)		1992	3
2. <i>Aconitum moldavicum</i> Haeq. (Аконіт молдавський)		—	3
3. <i>Alchemilla gracilis</i> Opiz (Манжетка струнка)		1992	5
4. <i>Alchemilla turculensis</i> Pawl (Манжетка туркулєнська)		1992	5
5. <i>Allium montanum</i> F. W. Schmidt (Цибуля гірська)		1992	5
6. <i>Allium schoenoprasum</i> L. s. ampl. (Цибуля скорода)		1987	5
7. <i>Allium ursinum</i> L. (Цибуля ведмежа)	*	1992	5
8. <i>Allium victorialis</i> L. (Цибуля переможна)	*	1992	5
9. <i>Anemona narcissiflora</i> L. (Анемона нарцисоцвіта)	*	1992	4
10. <i>Antennaria dioica</i> (L.) Gaertn. (Котячі лапки дводомні)		1992	4
11. <i>Aquilegia alpina</i> L. (Орлики альпійські)		1999	4
12. <i>Aquilegia vulgaris</i> L. (Орлики звичайні)		1992	4
13. <i>Arabis allionii</i> DC. (Гусимець Аліона)		1992	4
14. <i>Arabis alpina</i> L. (Гусимець альпійський)		1991, 1992, 1998	4
15. <i>Aristolochia clematitis</i> L. (Хвилівник звичайний)	.	1992	4
16. <i>Aruncus vulgaris</i> Rafin (Таволжник звичайний)		1992	4
17. <i>Aster alpinus</i> L. (Айстра альпійська)	*	1995	5
18. <i>Astrantia major</i> L. (Астранція велика)	*	1992	5
19. <i>Azarum europaeum</i> L. (Копитняк європейський)		1992	5
20. <i>Campanula carpatica</i> Jacq. (Дзвоники карпатські)	*e	1997, 1999	5
21. <i>Campanula glomerata</i> L. (Дзвоники скупчені)		1992	5
22. <i>Campanula persicifolia</i> L. (Дзвоники персиколісті)		1992, 1994	5
23. <i>Campanula polymorpha</i> Witas. (Дзвоники мішні)		1992	5
24. <i>Carex brevicollis</i> DC. (Осока парвська)		1992	5

¹ K — категорія виду (* — занесений до Червоної книги України; e — ендем)² P — рік висадки рослин³ O — оцінка інтродукції (1 —; 2 —; 3 —; 4 —; 5 —)

Продовження таблиці

Назва виду	К	Р	О
25. <i>Carex humilis</i> Leys. (Осока низька)		1999	4
26. <i>Carex sylvatica</i> Huds. (Осока лісова)		1999	5
27. <i>Carlina acaulis</i> L. (Відкалик безстебловий)		1992	3
28. <i>Clinopodium vulgare</i> L. (Пахучка звичайна)		1992	4
29. <i>Colchicum autumnale</i> L. (Пізнюцвіт осінній)	*	1992	4
30. <i>Crocus banaticus</i> J. Gay (Шафран банатський)	*	1992	3
31. <i>Crocus heuffelianus</i> Herb. (Шафран Гейфелів)	*	1992, 1995	4
32. <i>Crocus vernus</i> (L.) Hill (Шафран весняний)	*	1992	4
33. <i>Dactylorhiza cordigera</i> Fries) Soo (Пальчатокорінник серценосний)	*	1992	4
34. <i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soo (Пальчатокорінник крапчастий)	*	1992	4
35. <i>Dactylorhiza majalis</i> (Reichenb.) P. F. Hunt et Summerhayes (Пальчатокорінник травневий)	*	1992	4
36. <i>Dianthus carpaticus</i> Woloszcz. (Гвоздика карпатська)	с	1992, 1999	2
37. <i>Digitalis grandiflora</i> Mill. (Наперстянка великоквіткова)		1992, 1999	4
38. <i>Doronicum austriacum</i> Jacq. (Сугайник австрійський)		1992	3
39. <i>Doronicum pardalianches</i> L. (Сугайник отруйний)		1998	3
40. <i>Dryopteris cristata</i> (L.) A. Gray (Щитник гребенястий)		1999	3
41. <i>Elisanthe zawadskii</i> (Herbich) Klok. (Елізанта Завадського)	*	1992	4
42. <i>Empetrum hermaphroditum</i> Hagerup (Водянка гермафродітна)		1999	4
43. <i>Euphorbia amygdaloides</i> L. (Молочай мигдалевидний)		1999	4
44. <i>Filipendula vulgaris</i> Moench (Гадючник звичайний)		1993	4
45. <i>Gentiana asclepiadea</i> L. (Тирлич ваточниковий)		1992	3
46. <i>Gentiana lutea</i> L. (Тирлич жовтий)	*	1992	4
47. <i>Geranium phaeum</i> L. (Герань темна)		1992, 1994	5
48. <i>Geranium robertianum</i> L. (Герань Робертова)		1992	5
49. <i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br. (Билинець комарниковий)	*	1992	4
50. <i>Helleborus niger</i> L. (Чемерник чорний)	*	1991	5
51. <i>Helleborus purpurascens</i> Waldst. et Kit. (Чемерник червонуватий)		1987, 1992	5
52. <i>Hepatica nobilis</i> Mill. (Печіночниця звичайна)		1991	5
53. <i>Hieracium carpaticum</i> Porc. (Борщівник карпатський)	с	1992	5
54. <i>Hieracium aurantiacum</i> L. (Печуйвітер оранжево-червоний)		1992	5
55. <i>Hieracium pocuticum</i> Woloszcz. (Печуйвітер покутський)		1992	5
56. <i>Hypericum montanum</i> L. (Звіробій гірський)		1992	5
57. <i>Inula helenium</i> L. (Оман високий)	*	1992	5
58. <i>Iris graminea</i> L. (Півники злаколисті)		1992	5
59. <i>Leontopodium alpinum</i> Cass. (Білотка альпійська, шовкова косиця)	*	1996	2

Продовження таблиці

Назва виду	К	Р	О
60. <i>Leucojum aestivum</i> L. (Білоцвіт літній)	*	1991, 1992	3
61. <i>Leucojum vernum</i> L. (Білоцвіт весняний)	*	1991, 1992	5
62. <i>Lilium martagon</i> L. (Лілія лісова)	*	1992	4
63. <i>Lunaria rediviva</i> L. (Лунарія оживаюча)	*	1992	5
64. <i>Melittis carpatica</i> Klok. (Кадило карпатське)	с	1992	5
65. <i>Muscari botryoides</i> (L.) Mill. (Гадюча цибулька гроновидна)		1991, 1994	5
66. <i>Muscari neglectum</i> Guss. (Гадюча цибулька занедбана)		1994, 1999	5
67. <i>Narcissus angustifolius</i> Curt. (Нарцис вузьколистий)	*	1994	5
68. <i>Orchis coriophora</i> L. (Орхідея блонцишна)	*		3
69. <i>Paris quadrifolia</i> L. (Вороняче око звичайне)		1992, 1995	4
70. <i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Newm. (Листовик сколопендровий)		1992	3
71. <i>Pimpinella major</i> (L.) Huds. (Бедренець великий)		1995	4
72. <i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich. (Любка дволиста)	*	1992	3
73. <i>Platanthera chlorantha</i> (Cust.) Reichenb. (Любка зеленіквіткова)	*	1992	3
74. <i>Poa alpina</i> L. ssp. <i>vivipara</i> (L.) Archang. (Тонконогі альпійський живородячий)		1992	5
75. <i>Polypodium moldavicum</i> Hacq. (Багатоніжка звичайна)			3
76. <i>Polystichum aculeatum</i> (L.) Roth (Багаторядник шипуватий)		1999	3
77. <i>Potentilla aurea</i> L. (Перстач золотистий)		1992	5
78. <i>Potentilla erecta</i> (L.) Raeusch. (Перстач прямостоячий)		1992	5
79. <i>Potentilla leucotricha</i> (Borb.) Borb. (Перстач білоповстистий)		1992	5
80. <i>Prenanthes purpurea</i> L. (Пренант пурпуровий)		1999	3
81. <i>Primula poloninensis</i> (Domin) An. Fed. (Первоцвіт полонинський)		1992	5
82. <i>Rhodiola rosea</i> L. (Родиола рожева)	*	1992	3
83. <i>Rumex scutatus</i> L. (Щавель щитковидний)		1992	5
84. <i>Salvia glutinosa</i> L. (Шавлія залозиста)		1993	4
85. <i>Saxifraga paniculata</i> Mill. (Ломикамінь волотистий)		1992	4
86. <i>Scabiosa columbaria</i> L. (Скабіоза голубина)		1992	5
87. <i>Scorzonera rosea</i> Waldst. et Kit. (Скорзонера рожева)		1992	4
88. <i>Sedum carpaticum</i> G. Reuss (Очиток карпатський)		1992	4
89. <i>Sedum sexangulare</i> L. (Очиток шестирядний)		1998	4
90. <i>Senecio subalpinus</i> Koch (Жовтозілля субальпійське)		1992	5
91. <i>Sieversia montana</i> (L.) R. Br. (Сиверсія гірська)		1992	5
92. <i>Sisyrinchium montanum</i> Greene (Сизюрихій гірський)		1992	5
93. <i>Solidago alpestris</i> (Waldst. et Kit. ex Willd. (Золотарник альпійський)		1992	5

Продовження таблиці

Назва виду	К	Р	О
94. <i>Symphytum cordatum</i> Waldst. et Kit. ex Willd. (Живокіст серцевидний)		1996	4
95. <i>Symphytum popovii</i> Dobrocz. (Живокіст Попова)		1992	4
96. <i>Telekia speciosa</i> (Schreb.) Baumg. (Крем'яник гарний)		1992	5
97. <i>Thalictrum aquilegifolium</i> L. (Рутвиця орликолиста)		1992	4
98. <i>Trollius europaeus</i> L. (Купальниця європейська)		1992	4
99. <i>Valeriana dioica</i> L. (Валеріана дводомна)	*	1992	5
100. <i>Veratrum album</i> L. (Чемериця біла)		1992	5
101. <i>Vinca minor</i> L. (Барвінок малий)		1997	4
102. <i>Vincetoxicum laxum</i> (Bartl.) Gren. et Godr. (Ластовень розлогий)		1992	5
103. <i>Viola canina</i> L. (Фіалка собача)		1992	4

В умовах культури айстра альпійська добре росте і розвивається. Масова бутонізація настає у першій декаді травня. Цвіте з середнини травня до початку червня. Насіння досягає у липні-серпні. Вегетація закінчується у листопаді. Рослина стійка до шкідників, невибаглива до родючості ґрунту, тіневитривала. Занесена у Червону книгу України.

Вона декоративна і заслуговує на озеленення садів, скверів та парків.

2. Анемона нарцисовита — *Anemone narcissiflora* L., рідкісна, завезена з г.Туркул іматурними рослинами. Приживання становило 60 %. В умовах Ботанічного саду регулярно цвіте та плодоносить, але самосіву не дає. В лабораторних умовах насіння зовсім не проростає у зв'язку з слабкою диференціацією зародка. Для виведення насіння із стану спокою необхідні низькі температури протягом 60 днів. За характером вегетації вид належить до весняно-літньо-осінньоозелених. Вегетація розпочинається з квітня і під сніг рослини йдуть зеленими. У напівзатінку рослини за своїми біометричними показниками переважають особини, відкритої місцевості, чутливі до підживлення ґрунту, особливо листяним перегноєм.

Анемона нарцисовита може бути окрасою як кам'янистих гірок, так і з успіхом може використовуватись для солітерних посадок у напівзатінених ділянках садів та парків.

3. Астранція велика — *Astrantia major* L. Родина зонтичні (Аріасеае). Зростає на лісових галявинах і гірських луках Карпат. Занесена до Червоної книги України.

Рослини завезено у іматурному віці в 1992–93 роках з полонини Менчул околиці с. Кваси Рахівського р-ну, а також вирощено із зібраного там же насіння. Приживання становило 90 %. Рослини чудово адаптувались в нових умовах, добре ростуть, розвиваються, дають рясний самосів, який конкурентоздатний з бур'янами. Розмножується насінням, яке слід висівати під зиму. За характером вегетації вид належить до весняно-літньо-осінньоозелених. Весняне відростання починається у квітні і триває до випадання снігу. Рослини добре себе почувають як на відкритій ділянці, так і в затінку, — невибагливі

до ґрунту, і не пошкоджуються шкідниками. Для озеленення використовуємо в групових посадках з *Iris pseudocorus* L., *Aquilegia vulgaris* L. та ін.

4. Лунарія оживаюча — *Lunaria rediviva* L.

Поширена у Карпатах та у Середній Європі в листяних лісах на свіжих ґрунтах. Занесена до Червоної книги України [3].

Кореневища зібрано у 1993–94 рр. у буковому лісі нижче полонини Менчул. В умовах культури добре розвивається, досягаючи 90–100 см висоти. Початок вегетації у квітні, розкриття квіткових бруньок у першій половині травня. Цвіте в кінці травня на початку червня. Масово насіння досягає у другій половині серпня. Цінна декоративна і лікарська рослина.

5. Таволжник звичайний — *Aruncus vulgaris* Rafin.

Поширений у Карпатах, на Кавказі та Середній Європі по лісах, чагарниках, на порубках.

У Ботсад завезений у 1992–93 рр. з верхньої межі букового лісу, нижче полонини Менчул біля с. Кваси Рахівського р-ну. В умовах культури досягає понад 2 м висоти. Вегетація настає з другої половини квітня. Поява бутонів відмічена у першій половині травня. Цвіте з кінця травня до початку липня. Насіння досягає у серпні. Рослина посухостійка, не ушкоджується шкідниками, однаково добре росте у затінку, напівзатінку та на відкритих ділянках. Зберігає декоративність протягом усього вегетаційного періоду.

Цінна медоносна рослина. Заслужовує на широке впровадження в озеленення садів, парків та скверів на свіжих і вологих відносно багатих ґрунтах.

6. Цибуля переможна — *Allium victorialis* L.

Поширена у Карпатах на субальпійських луках, на Кавказі, у Сибіру, а також в горах Середньої і Південної Європи, у Малій та Східній Азії.

Цибулини зібрано у 1992 р. на субальпійських луках полонини Менчул та гори Чорногора. Цибулини були висаджені у напівзатінку в суглинистий ґрунт, приживання становило 100 %. Слід відзначити, що в природі цей вид росте на заболочених місцях. Вегетація в умовах культури настає в середині квітня, квіткові бруньки розкриваються у III декаді травня. Цвіте з початку червня. Плодоносить та дає схоже насіння, проте розмноження рослин насінням затруднене, так як латентний період насіння більше 200 діб. У зв'язку з цим перспективним є вегетативне розмноження шляхом відокремлення дочірніх цибулин.

Цибуля переможна, маючи ряд цінних властивостей, заслуговує подальшого вивчення для більш широкого введення у культуру з метою одержання цінної лікарської ранньовітамінної сировини. Рослина декоративна і рекомендується для озеленення.

7. Чемериця біла — *Veratrum album* L.

Поширена на альпійських луках Карпат, а також у горах Центральної і Південної Європи, на висоті 800–2400 м над р.м.

Кореневища зібрано у 1993–94 рр. на луках р. Лопушанки (околиці с. Лопухів Тячівського р-ну Закарпатської області). Рослини після пересадки легко адаптувались. В культурі розвиваються добре, досягаючи 80–100 см висоти. Цвітуть у червні. Плодоносять в серпні, даючи схоже насіння, яке висівають пізно восени або весною. В обох випадках схожість насіння висока — 85–90 %. При весняних строках сіви період проростання становить 18–25 діб.

Інсектицидна, лікарська, отруйна, декоративна рослина.

8. Чемерник червонуватий — *Helleborus purpurascens* Waldst. et Kit.

Зустрічається у листяних лісах, на узліссях, у заростях чагарників у Карпатах, Західному Поділлі а також у Середній Європі.

Кореневища зібрано у 1993 році на верхній межі букового лісу і на сухому кам'яному схилі полонини Менчул. Приживання становило 60 %. В умовах культури регулярно цвіте та плодоносить, дає самосів. До переходу рослин в генеративний віковий стан потребує ретельного агротехнічного догляду. Згодом рослини потужно розростаються і в стані конкурувати з бур'янами. Цвітіння рослин тривале (півтора-два місяці) і починається в лютому-березні, навіть під снігом. У травні досягають плоди. Краще росте у затінку та напівзатінку. Розмножується вегетативно — поділом кореневищ, або насіннєво — висівом насіння під зиму. Листки функціонують 14–16 місяців.

Вид дуже цінний не тільки для медицини (містить серцеві глікозиди), але і є декоративним протягом всього періоду вегетації.

9. Шавлія клейка — *Salvia glutinosa* L.

Поширена у Карпатах, на Кавказі, а також у Середній і Південній Європі. Кореневища зібрано у 1993 в ялиново-буковому узліссі біля міста Рахова. В умовах культури висота рослин 100–110 см. Цвіте з початку червня до середини серпня. Насіння досягає у серпні-вересні. Розмножується вегетативно — поділом кореневищ та насіннєво, даючи масовий самосів. При групових посадках проявляє домінуючі тенденції, потужно розростаючись та розселяючись на новій території, незалежно від освітлення, ґрунтових умов та наявності іншої рослинності. Стілка до шкідників, проявляє фітонцидні властивості. При групових посадках слід пам'ятати, що рослини цього виду не тільки конкурентноздатні, але й витісняють інші види рослин, приводячи до повного їх знищення. Винятки становлять тільки крем'яник гарний та борщівники.

Декоративна, технічна, ефіроолійна рослина. Заслугує на широке впровадження в садово-паркове будівництво.

Багаторічні спостереження за вищенаведеними видами рослин дають підставу стверджувати:

- значна частина рослин, інтродукованих в умовах Львова, не вимагає спеціальних агротехнічних умов і добре росте та дає повноцінне насіння на дерново-підзолистих ґрунтах різного механічного складу;
- тіневитривалі рослини на відкритих ділянках знижують декоративність та змінюють проходження фенологічних фаз розвитку;
- більшість рослин Карпатської флори підлягає введенню у культуру для вивчення з метою збереження фітогеноту і настушної реінтродукції.

Література

1. Определитель высших растений Украины / Доброчаева Д.М., Котов М.И., Прокудин Ю.Н. и др. — К.: Наук. думка, 1987. — 548 с.
2. Малиновський К.А. Рослинність високогір'я Українських Карпат. — К.: Наук. думка, 1980. — 280 с.
3. Червона Книга України. — К.: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1996. — 602 с.
4. Чопик В.І. Рідкісні рослини УРСР та їх охорона. — К.: Знання, 1963. — 45 с.
5. Чопик В.І. Редкие и исчезающие растения Украины. Справочник. — К.: Наук. думка, 1978. — 216 с.

УДК 630*182.43

Н.С. Горбенко, Т.О. Козуліна

Український державний лісотехнічний університет

ДЕРЕВНІ ЛІАНИ ЛИЧАКІВСЬКОГО ЦВИНТАРЯ

Під час інвентаризації влітку 1999 року було виявлено 7 видів дерев'янистих ліан. Охарактеризовано квітучі екземпляри *Hedera helix* L.

Horbenko N.Ye., Kozulina T.O.

Woody lianas of Lychakiv cemetery

Inventory of woody lianas during summer 1999 revealed six taxons: *Hedera helix* L., *H.colchica* C.Koch., *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch., *Clematis vitalba* L., *Menispermum dahuricum* DC., *Lonicera caprifolium* L. The blossoming plants *Hedera helix* L. are described.

Личаківське кладовище є унікальною історико-художньою пам'яткою Львова. За своїм мистецьким рівнем воно вважається одним з найбагатших в Європі. Цвинтар займає територію понад 42 га на східних теренах міста. Перші поховання на території теперішнього цвинтаря з'явилися в першій половині XVI ст. Рокком фактичного відкриття Личаківського цвинтаря вважають 1786-й. У 1856 р. львівській магістрат доручив відомому у місті спеціалісту з розбивки парків Бауеру упорядкувати територію цвинтаря. Бауер проклав алеї та стежки, висадив дерева, надавши великій території цвинтаря вигляду ландшафтного парку.

Багато дерев, висаджених в той час, ростуть на цвинтарі і зараз. Це такі види, як гіркогоаштан звичайний, робінія звичайна, тополя біла, клен-явір, сосна Веймутова, модрина європейська, тсуга канадська. Зараз рослинність на цвинтарі представлена залишками дубової бучини, що виростає в південній частині, а також посадками листяних і хвойних порід ще з часу реконструкції. На даний час основу насаджень становлять такі деревні породи: клен гостролистий, липа дрібнолиста, робінія звичайна, гіркогоаштан звичайний, модрина європейська, ясен звичайний, в'яз шорсткий, бук лісовий, дуб звичайний, ялина звичайна, туя західна та інші. Окремі ділянки південно-східної частини мають характерну лісову рослинність, що, очевидно, зумовлене рельєфом. В центрі цвинтаря є досить високий пагорб з видовженою грядою, що визначає морфологічну будову центральної частини. Схили пагорба малопридатні для поховань, тому тут рослинний покрив майже не порушений та аналогічний з покривом суміжних територій, а саме з парком „Погулянка“ та територією ботсаду ЛНУ ім. І.Я.Франка.

Нами протягом літа 1999 р. була проведена інвентаризація деревних ліан Личаківського цвинтаря. Під час дослідження були виявлені такі таксони: плющ звичайний (*Hedera helix* L.), плющ колхідський (*Hedera colchica* C.Koch.), дівочий виноград п'ятилистий (*Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch.), клематис виноградолистий (*Clematis vitalba* L.), місяцenasінник даурський (*Menispermum dahuricum* DC.), жимолость каприфоль (*Lonicera caprifolium* L.), троянди виткі.

Найбільш поширеними на стовбурах і спорудах виявилися: плющ звичайний, клематис виноградолистий, дівочий виноград п'ятилистий. Деякі поля виявилися суцільно вкриті цими видами, від чого насадження мало вигляд природних заростей. Плющ звичайний, дівочий виноград п'ятилистий та троянди виткі успішно цвітуть та плодоносять. Найбільшу увагу до себе привертають квітучі плющі,

Підсумки адаптації рослин на Львівщині